

הפגישה עם זיני והקשרים בישראל: מוחמד דחלאן ינהיג את רצועת עזה?

written by אלי קלוטשטיין | 31.05.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 31 במאי, 2026.

בביקורו של ראש שב"כ דוד זיני באמירויות, שנחשף בישראל החודש, הוא נפגש בין השאר עם מוחמד דחלאן בן ה-64, שהיה מראשי הנהגת פת"ח ברצועת עזה וראש מנגנון הביטחון המסכל הפלסטיני בה. שמו של האיש [?] כיום איש עסקים גולה באיחוד האמירויות [?] הוזכר כאחד המועמדים האפשריים לניהול ענייני הרצועה ב"יום שאחרי", ולפי הדיווחים הפגישה נועדה לבחון את אפשרות שילובו בתרחישים הקשורים לעתיד הרצועה.

דחלאן, יליד חאן-יונס וממקימי ה"שביבה", ארגון הנוער והסטודנטים של פת"ח, גורש לירדן בשל חלקו באינתיפאדה הראשונה ב-1987, ושב לעזה אחרי הסכמי אוסלו. הוא מונה לראש הביטחון המסכל ברצועה ב-1994 והיה מאנשי אמונו של יאסר ערפאת. נטען ששיתף פעולה עם ישראל בתחום הביטחוני, וסייע לה לסכל פיגועים רבים, אך שמו גם נקשר בכמה פיגועים. בין השאר נטען כי הורה על ביצוע מתקפת הטרור נגד "אוטובוס הילדים" בשנת 2000 סמוך לכפר-דרום. דחלאן גם נתבע על חלקו בפיגוע, ובית המשפט המחוזי בירושלים הורה לו לשלם מיליוני שקלים למשפחות הקורבנות.

הוא עזב את עזה בשנת 2007, לאחר שחמאס השתלט עליה והדיח את פת"ח מהשלטון, וב-2011 גורש מהנהגת פת"ח לאחר שנטען נגדו כי ניסה להשתלט על ראשות הארגון. ב-2014 אף נגזר עליו ברשות עונש מאסר למשך שנתיים, לטענתו מתוך ניסיון לרדוף אותו ולמנוע ממנו להתמודד לראשות הרש"פ. מאז שוהה דחלאן באמירויות, והצליח לעשות שם הון רב. הוא נהנה מתמיכת הממשלות באבו-דאבי ובקהיר, שמקדמות את ענייניו מול ארה"ב, ישראל והרשות.

ב-2024 פורסם בארה"ב כי דחלאן נתפס בעיני גורמים בארה"ב, מדינות ערב וישראל כמועמד להוביל את כוחות הביטחון החדשים ברצועה, ואף נטען שחמאס ריכך את עמדתו כלפיו, ועשוי לקבל אותו בתפקיד באופן זמני. היוזמה לא קרמה עור וגידים, ובמקום דחלאן מונתה ממשלה טכנוקרטית, שאינה מקבלת אישור בינתיים להיכנס לרצועה. את הממד האזרחי שם מנהלת בשם ארה"ב וישראל "מועצת השלום", בראשות ניקולאי מלדנוב הבולגרי.

מאז פרסום דבר הפגישה דווח כי דחלאן נפגש בשנים האחרונות עם בכירים אחרים במערכת הביטחון הישראלית; מנגד, גם זיני נועד עם גורמים אחרים בעזה, כולל ראשי חמולות המתנגדות לחמאס. בין השאר, הפגישות הללו התקיימו על רקע התסכול מהתנהלות חמאס מאז החתימה על הסכם הפסקת האש עמו, לצד ההרגשה שהדיונים על פירוקו מנשק הגיעו למבוי סתום.

בעבר הכחיש דחלאן שבכוונתו להיות מעורב בהנהגת הרצועה, וגם השבוע סיפרו מקורביו כי לא יזם את הפגישה עם זיני. "זו הייתה פגישה לא מתוכננת, כמעט מקרית", הם אמרו לכלי התקשורת, והוסיפו שלא התכוון לקדם את מועמדותו לניהול הרצועה או להיות מעורב במשא ומתן על כך. הם אף הדגישו כי בכיר פת"ח לשעבר מתנגד לבידול בין עזה ליהודה ושומרון.

גם מבחינת ישראל אין זה בהכרח תסריט קביל. כמי שהיה מעורב בטרור מאז הסכמי אוסלו, דחלאן צפוי להתקל בביקורת ציבורית קשה אם הממשלה בירושלים תייעד אותו לתפקיד מפתח ברשות. במובן הזה הוא אינו שונה ממרואן ברגותי, שכלוא בארץ בשל מעורבותו בפיגועים וישראל אינה מוכנה לשחרר אותו ממאסרו אף שהוא זוכה לתמיכה גדולה יותר מחמאס בסקרים העוסקים בדירוג המועמדים הפלסטינים להנהגת הרשות. לפיכך, ספק אם הפגישה היא ניסיון להעניק לדחלאן מעמד מיוחד; אולי היא אכן לא תוכננה מראש. כראש שב"כ זיני מופקד על התיק הפלסטיני, וסביר להניח שפגישותיו באמירויות עסקו בעתיד עזה, וייתכן מאוד שמארחיו ביקשו להציג בפניו את בן טיפוחם מהרצועה, בניסיון לקדמו ולאפשר לו להציג את השקפותיו על עתיד עזה ² אפילו בלי להתייעץ עם ישראל או לקבל ממנה קודם לכן רשות לקיום הפגישה.

דחלאן מכוון גבוה יותר ממעורבות ברצועה: ביום שאחרי אבו-מאזן הוא כנראה ישקול להתמודד על הנהגת הרשות הפלסטינית בתמיכת קהיר ואבו-דאבי. צמצום אחריותו לתחום הרצועה בלבד עשוי לפגוע בתדמיתו, וגם לזקוף לחובתו כישלונות שיעיבו על ניסיונו לתפוס את השלטון.

מצד ישראל, סביר שאינה מעוניינת להשליט דמות פלסטינית חיצונית. המצב הנוכחי נוח לנו: אנו חולשים על יותר ממחצית הרצועה, וממשיכים לנגוס בכוחו של ארגון הטרור העזתי. המשך ההתחמשות של חמאס נותן עילה לישראל לתקוף אותו, בברכת ארה"ב או לכל הפחות בעצימת עין שלה. ממילא, כל עוד ישראל עסוקה בלבנון ובאיראן, היא לא נותנת עדיפות עליונה לזירה העזתית ³ בצדק או שלא בצדק. אם תתפנה מעיסוקיה במעגל הרחב יותר או אם תאתר חשד לאיום מיידי יותר מצד חמאס, היא עשויה לשוב לפעולה נרחבת ותקיפה יותר. לא בטוח שדחלאן משתלב בדרך כלשהי בתוכניות כאלה.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.